

נספח לפוסט תכנית סדורה ומחושבת מראש

קצבת עידוד

על פי התיקון לחוק הביטוח הלאומי - פרק ט': ביטוח נכות (חוק לרון)

נכתב ע"י עינת קדם וקובי כהן, ארגון הפעולה של הנכים

מהי "הכנסה שוללת"?

- תקרת ההכנסה של **בעל ליקוי חמור** – בעל ליקוי גופני, שכלי או נפשי הנובע ממחלה, מתאונה או ממום מלידה בשיעור של 70% לפחות, או בשיעור של 40% לפחות – 60% מהשכר הממוצע. השתכרות החורגת לכך מוגדרת ע"י הביטוח הלאומי כ"הכנסה שוללת" השוללת את הגדרתו כ"נכה" והשוללת זכאות לקצבת נכות.
- תקרת ההכנסה של **בעל ליקוי לא חמור** - בעל ליקוי גופני, שכלי או נפשי הנובע ממחלה, מתאונה או ממום מלידה בשיעור הנמוך מ-70%, או בשיעור הנמוך מ-40% – 45% מהשכר הממוצע. השתכרות החורגת לכך מוגדרת ע"י הביטוח הלאומי כ"הכנסה שוללת" השוללת את הגדרתו כ"נכה" והשוללת זכאות לקצבת נכות.

מי מקבל קצבת עידוד?

- נכה בעל ליקוי חמור או לא חמור שעבר את תקרת ההשתכרות שנקבעה לו (הכנסה שוללת), אך צבר לפני כן רצף של 12 חודשים שבמהלכם הוא היה זכאי לקצבת נכות כיוון שלא עבר את תקרת ההשתכרות שלו: "מבוטח בעל ותק - מבוטח שהיה זכאי לקצבה חודשית כאמור בסעיף 199(1) במשך תקופה של 12 החודשים הרצופים שקדמו בתכופ לפני שזכאותו לקצבה כאמור חדלה בשל הכנסתו מעבודה או ממשלח יד" (סעיף 222ג' א)
- במצב זה קצבת הנכות תיפסק, ותינתן לו קצבת עידוד במשך 3 שנים בלבד, בתנאי שהוא מוכיח רצף בעבודה ובהשתכרות. אם הוא אינו מוכיח זאת, היא נפסקת: "מבוטח בעל ותק זכאי לקצבה חודשית לפי סימן זה, כל עוד יש לו הכנסה מעבודה או ממשלח יד" (סעיף 222ג' ב)
- גובהה של קצבת העידוד זהה לגובהה של קצבת הנכות, בקיזוז סכום מהקצבה בגין הכנסה שמעבר ל-21% מהשכר הממוצע, בהתאם לגובה ההכנסה. כמו כן, מקוזז בכל שנה 1/3 מתוספת הקח"ן לקצבת הנכות (קצבה חודשית נוספת).
- אם הוא חרג מתקרת השכר מבלי לצבור לפני כן ותק של שנה בקצבת הנכות, קצבת הנכות תישלל מבלי שתחליף אותה קצבת עידוד למשך 3 שנים.
- בתום 3 השנים שבהן הנכה קיבל קצבת עידוד, קצבת העידוד נפסקת וקצבת הנכות לא מתחדשת.

מהי "רשת ביטחון"?

באתר הביטוח הלאומי נכתב: "רשת ביטחון למשך שלוש שנים - אם הפסקת לקבל את קצבת הנכות בגלל שהתחלת לעבוד או בגלל שהכנסותיך מעבודה עלו, תהיה מוגן ברשת ביטחון. כלומר במשך 3 שנים מיום שהפסקת לקבל את הקצבה, אם תפסיק לעבוד או שהכנסותיך ירדו שוב, תוכל לשוב ולקבל את קצבת הנכות בלי לעבור בדיקה מחדש".

אם הנכה מקבל קצבת עידוד, יש לו 3 שנים שהביטוח הלאומי מכנה אותן "רשת ביטחון". אם במהלך תקופה זו הוא יפסיק לעבוד או שהכנסותיו ירדו שוב, הוא יוכל לשוב ולקבל את קצבת הנכות בלי לעבור בדיקה מחדש:

- ד. 1. תובע שחדל להיות נכה בשל כך בלבד שהיתה לו הכנסה מעבודה או ממשלח יד (בסעיף קטן זה - הכנסה שוללת), ובתוך תקופה שלא עלתה על 36 חודשים רצופים מהיום שבו החלה להשתלם לו ההכנסה השוללת פחתה הכנסתו כאמור מההכנסה הקבועה לגביו בפסקה (3) להגדרה "נכה" שבסעיף 195, יקבע פקיד תביעות את דרגת אי-כושרו להשתכר, מחדש, בשיעור שלא יפחת משיעור דרגת אי-הכושר היציבה להשתכר שנקבע לגביו לאחרונה לפני שהחלה להשתלם לו ההכנסה השוללת.
2. קביעה מחדש של דרגת אי-כושר להשתכר, לפי פסקה (1), תיעשה בלא קבלת חוות דעת של רופא מומחה או פקיד שיקום" (סעיף 209 ד 1-2).

עם זאת, על פי [התקנות](#) שאושרו ב- 3.2.14, "המוסד לביטוח לאומי יהיה רשאי לבחון מחדש את יכולת השתכרותו של מבוטח נכה לשם קביעת זכאותו לקצבת נכות כללית, במקרים הבאים: (1) אם נתגלו עובדות הקשורות במצבו הרפואי או בכושרו להשתכר, שהיו קיימות בעת מתן ההחלטה בעניינו ומקבל הקצבה לא הצהיר עליהן כנדרש. (2) אם בעקבות טיפול רפואי שקיבל הנכה חל שינוי מהותי במצבו הרפואי, כך שהוא אינו מגיע לסף המינימום של קבלת קצבת נכות. במקרים אלה, מקבלי קצבת הנכות יוזמנו לבדיקה מחדש ביוזמת המוסד וניתן יהיה להפחית את קצבתם".

המצב שבו אותו נכה קיבל קצבת עידוד הא בבחינת "עובדות הקשורות במצבו הרפואי או בכושרו להשתכר, שהיו קיימות בעת מתן ההחלטה בעניינו ומקבל הקצבה לא הצהיר עליהן כנדרש". במצב זה הביטוח הלאומי רשאי לבחון מחדש את יכולת השתכרותו לשם קביעת זכאותו לקצבת נכות כללית, ויקבע כי כושרו להשתכר אינו מזכה אותו בקצבת נכות, וקצבת הנכות תישלל ממנו אלא אם כן יחול שינוי מהותי במצב בריאותו לעומת זה שהצהיר עליו בהגשת התביעה.

מדוע הקצבה שמחליפה את קצבת הנכות לאחר חריגה מהתקרה נקראת "קצבת עידוד"?
 הביטוח הלאומי מקשר קצבה זו למושג "עידוד תעסוקה" (מכונה בחוק הביטוח הלאומי "סימן ז': קצבת עידוד השתלבות בשוק העבודה (תיקון תשס"ח)"), אך תקופה זו נמשכת 3 שנים בלבד.

מדוע הנכה אינו ממשיך לקבל קצבת נכות אלא קצבת עידוד?
 משום שבהשתכרותו שחרגה מעבר לתקרה שנקבעה לו (הכנסה שוללת) הוא אינו עונה על ההגדרה של "נכה": "אין לו כושר להשתכר מעבודה או ממשלח יד, או שכושרו להשתכר כאמור צומצם עקב הליקוי, בין בבת אחת ובין בהדרגה, ב- 50% או יותר" (לאי-כושר או להפחתת הכושר כאמור ייקרא בחוק זה - אי-כושר להשתכר)" (סעיף 195 לחוק, הגדרות)

מה קורה בתום 3 השנים שבהן הנכה קיבל קצבת עידוד?
 קצבת העידוד וקצבת הנכות נפסקות.

מה קורה בשלב כלשהו אחרי 3 השנים, שבו הנכה אינו עובד או ששכרו ירד?
 אם תגיש תביעה חדשה, תיערך לך ועדה רפואית. בסעיף 209ב' לחוק הביטוח הלאומי, "דרגת אי כושר להשתכר", נקבע: "בהחלטתו יביא פקיד התביעות בחשבון גם את השפעת ליקוי של התובע על יכולתו לחזור לעבודתו במלואה או בחלקה, ועל יכולתו לבצע עבודה אחרת או לרכוש מקצוע חדש מסוג העבודות או המקצועות שהתובע מסוגל לעסוק בהם והתואמים את כושרו הגופני ומצב בריאותו, וזאת לאחר שרופא מוסמך ופקיד שיקום שהמוסד הסמיכו לכך חיוו דעתם בכתב לענין זה; פקיד התביעות לא יביא בחשבון אם הוצעה לתובע עבודה או אם לא השתלב

בעבודה כאמור". פקיד התביעות יסתמך על ממצאי הוועדה הרפואית ועל חוות דעתו של פקיד השיקום. אם ממצאי הוועדה הרפואית יהיו זהים לממצאים שנקבעו לך בפעם האחרונה שבה נבדקת על ידי הביטוח הלאומי, הביטוח הלאומי יסיק מכך שהתקופה שבה חרגת מתקרת השכר וקיבלת קצבת עידוד מעידה על כך **שהעלית את כושר השתכרותך באותו מצב גופני גם אם כיום אתה מחוסר עבודה או שהכנסותיך ירדו, ותביעתך תידחה.**